

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України
«Про самоврядування в сфері охорони здоров'я в Україні»

1. Мета

Метою розроблення проєкту Закону є створення умов для збалансування інтересів суспільства, бізнесу й держави, впровадження з урахуванням вітчизняного та міжнародного досвіду моделі медичного самоврядування, яка надасть можливість суб'єктам господарської та професійної діяльності здійснювати саморегулювання медичної діяльності і створить законодавчі підстави для делегування самоврядним організаціям окремих функцій, які на сьогодні здійснюються органами державної влади з регулювання господарської та професійної діяльності.

Завданнями проєкту Закону є необхідність реалізації можливостей громадян України та лікарської спільноти брати безпосередню участь в управлінні державними справами, як це гарантовано Конституцією України, через процедуру делегування відповідних повноважень самоврядним медичним організаціям, формування нової культури партнерства професіоналів, влади, бізнесу та суспільства, створення сприятливих умов для формування повноцінної системи саморегулювання професійної діяльності медичних працівників та механізмів для управління галуззю і передачі державою окремих функцій професійним медичним організаціям.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Рівень демократичного розвитку суспільства та розбудови правової держави прямо пов'язані з ефективністю функціонування галузевих саморегулювних і самоврядних об'єднань, що представляють інтереси певної професії, галузі чи сфери діяльності, та є одним з важливих елементів громадянського суспільства в Україні. Відсутність законодавчого визнання державою галузевих самоврядних об'єднань виключає можливість їх реального впливу на суспільні процеси. При цьому ефективність діяльності існуючих галузевих об'єднань перебуває на низькому рівні.

В Україні самоврядні медичні організації діють виключно у вигляді громадських об'єднань. Вони ставлять за мету сприяння охороні та зміцненню здоров'я українського народу, участь у вирішенні проблем сфери охорони здоров'я, сприяння професійному росту медичних та фармацевтичних працівників, їх правовому та соціальному захисту, задоволенню законних соціальних, економічних, творчих та інших спільних інтересів. Проте вони не мають закріплених законом важелів впливу, бо діють виключно в межах законодавства про громадські об'єднання. Чинне правове поле не відповідає потребам і завданням сьогодення та не вирішує питання ефективного функціонування самоврядних медичних організацій у ринкових умовах. Зокрема, не визначено їх правовий статус, місце і роль самоврядних медичних організацій у системі управління медичними професіями та сферою охорони здоров'я, а також порядок взаємодії з органами державної влади. Внаслідок

відсутності конкретних повноважень, самоврядні медичні організації не спроможні ефективно впливати на формування та реалізацію державної політики. Системою охорони здоров'я самоврядні медичні організації не розглядаються як рівноправні партнери, а їх роль зводиться здебільшого до участі в підвищенні кваліфікації лікарів. Тому перед Україною постає серйозне завдання удосконалення та розвитку системи медичних кадрів шляхом створення самоврядних медичних організацій, побудованих на принципах автономії професійної діяльності.

У прийнятій 39-ю Всесвітньою медичною асамблеєю «Мадридській декларації» (1987 р.) наголошується на необхідності самоврядування медичної професії та встановлення професійної автономії. Сформульовані в документі основні принципи медичного самоврядування, спрямовані на задоволення потреб пацієнтів та захист прав медичних працівників.

У більшості країнах-членах Європейського Союзу прийнято закони, згідно з якими медичному самоврядуванню делеговано низку важливих регулятивних функцій системи охорони здоров'я, а також окреслено основні організаційні засади професійної діяльності лікарів. Діяльність самоврядних медичних організацій законодавчо врегульована, прозора та прогнозована.

Створення самоврядних медичних організацій є яскравим прикладом поступового переходу економіки України до створення умов галузевого самоврядування і саморегулювання професій, галузей та сфер діяльності.

З метою створення умов для ефективного функціонування самоврядних медичних організацій, забезпечення можливості для виконання ними функцій самоврядних і саморегулювальних організацій та збалансування інтересів суспільства, бізнесу та держави, пропонується прийняти Закон України «Про самоврядування медичних професій в Україні» (далі – проєкт закону). Проєкт закону відповідає визнанням у Європейському співтоваристві поняттям громадянського суспільства, демократичної правової держави, ринкової економіки, існуючій системі самоврядування і саморегулювання. Проєкт закону адаптований до національних умов і особливостей України як щодо змісту, так і стосовно етапів та термінів впровадження.

3. Основні положення проєкту акта

Проєкт закону складається з преамбули та змістовної частини, яка містить 32 статті. В прикінцевих положеннях визначено термін набрання чинності Законом та вказано на необхідність приведення у відповідність із цим Законом відповідних нормативно-правових актів.

4. Правові аспекти

У даній сфері діють такі нормативно-правові акти:

Конституція України;

Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»;

Указ Президента України від 18 червня 2021 року № 261/2021 «Про заходи щодо підвищення конкурентоспроможності закладів охорони здоров'я та забезпечення додаткових гарантій для медичних працівників».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту акта не потребує додаткових матеріальних та інших витрат з державного та/або місцевих бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта потребує проведення публічних консультацій.

Проект акта не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудої сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної, тому не потребує погодження з уповноваженими представниками всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи відповідними органами місцевого самоврядування, уповноваженими представниками всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, Урядовим уповноваженим з прав осіб з інвалідністю та всеукраїнськими громадськими організаціями осіб з інвалідністю, їх спілками, Уповноваженим із захисту державної мови.

Проект Закону потребує погодження з Міністерством фінансів України, Міністерством економіки України, Міністерством цифрової трансформації України, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Державною регуляторною службою України, Державною службою України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, Спільним представницьким органом репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні, Спільним представницьким органом сторони роботодавців на національному рівні.

Проект Закону потребує здійснення правової експертизи Міністерством юстиції України.

7. Оцінка відповідності

Проект закону не стосується зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Проект закону не стосується прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

У проекті закону відсутні положення, що створюють підстави для дискримінації.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводились.

У проекті закону відсутні положення, які впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

У проєкті закону відсутні положення, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Проєкт закону потребує направлення до Національного агентства з питань запобігання корупції з метою визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи.

Проєкт закону потребує направлення до Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України для проведення експертизи на відповідність зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовим, та праву Європейського Союзу (acquis ЄС).

8. Прогноз результатів

Реалізація проєкту Закону не матиме впливу на ринкове середовище, розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Реалізація проєкту Закону матиме позитивний вплив на забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави.

Реалізація проєкту Закону матиме позитивний вплив на громадське здоров'я, стан здоров'я населення.

Вплив на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Професійна медична спільнота	Позитивний	Захист прав та інтересів професійної медичної спільноти
Пацієнти	Позитивний	Доступ до якісної медичної допомоги
Самоврядні медичні організації	Позитивний	Законодавчі підстави для здійснення діяльності, чітко визначені функції та завдання

**Міністр
охорони здоров'я України**

Віктор ЛЯШКО

« _____ » _____ 20__ р.